

Taksiliikenteen koulutusorganisaatiot

1 Määräyksen tausta ja säädöserusta

Liikenne- ja viestintäministeriö laati 30.1.2020 liikenteen palveluista annetun lain (320/2017; liikennepalvelulaki) uudistusta koskevassa hankkeessaan yhteistyössä viranomaisten kanssa tehtyjen selvitysten pohjalta arviomuistion taksisääntelyn toimivuudesta. Arviomuistion pohjalta annettiin 15.10.2020 hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi liikenteen palveluista annetun lain, tieliikennelain 155 ja 171 §:n sekä ajoneuvolain muuttamisesta (HE 176/2020 vp). Hallituksen esityksessä liikennepalvelulakiin esitettiin lisättävän säännöksiä erityisryhmien kuljettajakoulutusta ja yrittäjäkoulutusta antavista ja yrittäjäkokeen järjestävistä taksiliikenteen koulutusorganisaatioista. Koulutusorganisaatiota koskevissa säännöksissä esitettiin Liikenne- ja viestintävirastolle määräyksenantovaltuuksia koulutusorganisaatiosta, sen koulutusohjelmasta ja opetuksen toteuttamisesta, samoin kuin koulutusorganisaation opetushenkilöstön kelpoisuudesta. Esitys hyväksyttiin lailla liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta (299/2021), jonka mukaiset muutokset tulevat voimaan 1.5.2021.

Tässä määräyshankkeessa annettavat koulutusorganisaatiota koskevat tarkemmat määräykset perustuvat liikennepalvelulakiin lisätyihin 35 b §:n 5 momenttiin ja 36 a §:n 4 momenttiin. Liikennepalvelulain 35 b §:n 5 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirasto antaa tarkempia määräyksiä koulutuksen järjestäjän hyväksynnän hakemisesta ja myöntämisessä noudatettavasta menettelystä, koulutusohjelman vahvistamisesta sekä koulutusohjelman valvonnan kannalta tarpeellisista opetuksen käytännön järjestämiseen, opetustiloihin, opetuskalustoon, opetusvälineisiin ja oppilasryhmäkokoon liittyvistä ehdoista. Tämän lisäksi liikennepalvelulain 36 a §:n 4 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirasto antaa tarkempia määräyksiä koulutuksesta vastaavan henkilön sekä koulutusta antavan opetushenkilöstön kelpoisuusvaatimuksista.

Määräyshankkeessa annetaan myös eräitä yleisiä määräyksiä liikenteen palveluista annettuun lakiin lisättävien 6 a §:n 5 momentin ja 26 a §:n 4 momentin nojalla. Edellä mainitut yleiset määräykset koskevat yrittäjäkoulutusta ja yrittäjäkoetta sekä erityisryhmien kuljettajakoulutusta.

2 Asiaan liittyviä muita määräyksiä ja säädöksiä

Määräys liittyy liikenne- ja viestintäministeriön hankkeeseen liikennepalvelulain muuttamisesta (LVM025:00/2019). Samaan aikaan taksiliikenteen koulutusorganisaatioita koskevan määräyksen kanssa annetaan myös kolme muuta taksinkuljettajien ja taksiyrittäjien pätevyysvaatimukseen liittyvää määräystä, jotka ovat liikennepalvelulain 25 a §:n 2 momentin ja 246 a §:n 3 momentin nojalla määräys taksinkuljettajan kokeen vaatimuksista (TRAFICOM/523956/03.04.03.00/2019), 26 a §:n 4 momentin nojalla määräys erityisryhmien vapaaehtoisesta kuljettajakoulutuksesta (TRAFICOM/390977/03.04.03.00/2020) sekä 6 a §:n 5 momentin nojalla määräys yrittäjäkoulutuksesta ja yrittäjäkokeesta (TRAFICOM/391032/03.04.03.00/2020).

3 Määräyksen tavoite

Määräyshankkeen tavoitteena on tarkemmin määrittää koulutusorganisaatioiden hyväksynnän hakemisesta ja myöntämisestä noudatettavat menettelyt, koulutusohjelman vahvistamiseen liittyvät tarkemmat määräykset sekä koulutusohjelman valvonnan kannalta tarpeelliset ehdot opetuksen käytännön järjestämiseen, opetustiloihin, opetuskalustoon, opetusvälineisiin ja oppilasryhmäkokoon liittyen. Lisäksi tavoitteena on antaa tarkemmat määräykset koulutuksesta vastaavan henkilön sekä koulutuksissa käytettävän opetushenkilöstön kelpoisuusvaatimuksista.

Määräyksellä luodaan yhtenäiset edellytykset koulutusorganisaatioiden ja niiden käyttämien koulutusohjelmien hyväksymiselle sekä koulutusorganisaatioiden käytännön toiminnan järjestämiselle. Henkilöstön kelpoisuusvaatimuksilla ja asianmukaiseen opetusvälineistöön liittyvillä tarkemmilla määräyksillä tavoitellaan koulutuksen tasaista laatua kaikilla hyväksytyillä toimijoilla.

4 Määräyksen valmistelu

Määräys on valmisteltu virkatyönä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomissa. Hankkeen aloittamisesta on uutisoitu viraston verkkosivuilla, jossa julkaistaan myös erikseen ilmoitus valmiista määräyksestä ja sen voimaantulosta.

Määräysluonnoksesta on pyydetty kirjalliset lausunnot ajalla 19.10.2020–27.11.2020. Lausunto on pyydetty tieliikenteen määräysvalmistelun tiedostuslistalle ilmoittautuneilta sekä erityisryhmiä edustavilta järjestöiltä, jotka eivät kuulu tiedostuslistalle. Mahdollisuus lausunnon antamiseen oli myös tahoilla, joilta lausuntoa ei nimenomaisesti pyydetty. Lausuntopyyntö on julkaistu Lausuntopalvelussa sekä Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla.

Lausuntoja määräykseen pyydettiin samassa yhteydessä kolmen muun samaan aikaan valmistettavan ja samaan kokonaisuuteen kuuluvan määräyksen kanssa (Taksinkuljettajan kokeen vaatimukset, Taksiliikenteen erityisryhmien kuljettajakoulutus ja Taksiliikenteen yrittäjäkoulutus ja yrittäjäkoe). Neljän määräyksen kokonaisuuteen lausuntoja antoi kaikkiaan 27 taho.

Yhteensä 25 taho antoi lausuntonsa määräyksestä. Lausunnonantaneista Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, Sisäministeriön poliisiosasto ja Poliisihallitus totesivat lausuntonaan, ettei heillä ole määräystä koskevia huomioita.

Suurin osa lausunnoista koski määräyksen 5 ja 7 kohtia. Kohtaa 5 koskevissa lausunnoissa nostettiin erityisesti esille koulutuksen kesto, koulutukseen osallistuvien henkilöllisyyden luotettava varmentaminen, valvonnan tärkeys sekä etäopetusta koskevat lisäehdot. Kohtaa 7 koskevat huomiot liittyivät koulutusorganisaation opetushenkilöstön pätevyysvaatimuksiin ja pätevyyden osoittamiseen. Osassa lausuntoja ehdotettiin määräykseen tehtäväksi sellaisia muutoksia, joista ei voida säätää määräystasolla. Esimerkiksi lausunnoissa ehdotetuista laajennuksista koulutushenkilöstön pätevyysvaatimuksiin erityisryhmiä koskevan tietämyksen osalta ei voida määrätä määräystasolla.

Suomen taksiliitto ry esitti lausunnossaan yrittäjäkoulutuksen kokonaiskeston laajentamista nykyisestä 21 oppitunnista 28 oppitunniksi, jos oppitunnin kestoksi määritellään 45 minuuttia. Liikenne- ja viestintävaliokunta on lakiesitystä koskevassa mietinnössään tulkintaongelmien välttämiseksi painottanut, että niin taksiliikenteen yrittäjäkoulutuksen kuin erityisryhmien kuljettajakoulutuksen vähimmäiskesto on 21 kokonaista tuntia, joka voidaan jakaa koulutuksen suunnittelussa tarkoituksenmukaisesti, esimerkiksi 45 minuutin mittaisten oppituntien jaksoihin (LiVM 8/2021 vp). Liikenne- ja viestintäviraston Taksiliikenteen koulutusorganisaatiot -määräyksen perusteluihin on täsmennetty, että niin erityisryhmien kuljettajakoulutuksen kuin taksiliikenteen yrittäjäkoulutuksen keston on oltava vähintään 21 tuntia, kuten liikennepalvelulaissa säädetään. Yksi tunti on 60 minuuttia. Koulutus on jaettava jaksoihin ja yhden oppitunnin on määräyksellä määriteltävä olevan vähintään 45 minuuttia. Oppitunteja on mahdollista yhdistellä.

Vammaisfoorumi ry ja Invalidiliitto ry esittivät lausunnoissaan, että koulutettavien henkilöllisyyden tarkistaminen tulisi tapahtua vähintään tarkastamalla viranomaisen myöntämä virallinen henkilöllisyystodistus. Määräysluonnoksessa koulutusorganisaatiolta edellytetään koulutukseen osallistuvien tunnistamista luotettavasti. Sanamuodon tarkoituksena on huomioida myös etäopetuksessa tapahtuva verkkoyhteyden välityksellä tehtävä tunnistaminen. Liikenne- ja viestintävirasto katsoo tarkoituksenmukaiseksi mahdollistaa myös verkkoyhteyden välityksellä tehtävä tunnistaminen, minkä vuoksi määräysluonnoksen sanamuotoa ei muuteta tältä osin.

Näkövammaisten liitto ry ja Helsingin ja Uudenmaan näkövammaiset ry pitivät tärkeänä koulutuksen valvontaa ja erityisesti määräykseen jo lausuntovaiheessa sisällynyttä tarkempaa määrittäystä, jonka mukaan koulutus on järjestettävä sellaisessa paikassa ja sellaisella tavalla, että Liikenne- ja viestintäviraston on mahdollista valvoa koulutusta. Molemmat lausunnonantajat katsoivat lisäksi määräykseen jo lausuntovaiheessa sisältyvien etäopetusta koskevien lisäehtojen olevan välttämättömiä valvonnan takaamiseksi.

Invalidiliitto ry kiinni huomioita siihen, että määräys ei sisällä velvoitetta käytännön kokeen järjestämiseen. Perustuslain (721/1999) 80.1 §:n mukaisesti yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan tulee säätää laintasolla. Koulutuksen läpäisemiseksi asetettavista uusista ehdoista, kuten lausunnossa ehdotetusta näyttökokeesta ja sen hyväksytysti suorittamisesta koulutuksen läpäisemisen edellytyksenä ei voida määrätä pelkästään määräystasolla.

Helsingin ja Uudenmaan näkövammaiset ry sekä Näkövammaisten liitto toivat esille lausunnoissaan näkemyksensä siitä, että jokaisella koulutuksesta vastaavalla henkilöllä tulee olla kattavat tiedot ja taidot näkövammaisten ihmisten kohtaamisesta ja sekä näkövammaisten asiakkaiden kuljettamiseen liittyvistä seikoista. Lisäksi lausunnoissa tuotiin esille näkemys siitä, että koulutuksesta vastaavan henkilön tulee luotettavalla tavalla osoittaa, että hänellä on kattava tietämys näkövammaisten ihmisten kohtaamisesta ja asiakaspalvelusta. Invalidiliitto ry ja Vammaisfoorumi ry ovat lausunnoissaan pitäneet erityisryhmien kuljettajakoulutusta antavalta koulutusorganisaation koulutukselta vastaavalta edellytettyä vaatimusta yhden vuoden kokemusta päätömisestä taksinkuljettajana toimimisesta liian lyhyenä ja ehdottaneet sekä määrääjän pidentämistä että nimenomaista kokemusta erityisryhmien kuljettajana toimimisesta. Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf (SAMS) on lausunnossaan ilmoittanut yhtyvän Vammaisfoorumin näkemukseen siitä, että erityisryhmien kuljettajakoulutusta antavien tahojen pätevyysvaatimukset ovat liian alaiset. Ehdotuksessa asetettaisiin koulutuksesta vastaavalle velvollisuuksia, joiden perusteista on perustuslain 80.1 §:n nojalla säädettävä lain tasolla. Edellä esitettyä vaatimusta ei näin ollen voida toteuttaa pelkästään määräystasolla.

Liikenneturva on lausunnossaan pitänyt ongelmallisena opetushenkilöstön pätevyyden todentamista vapaamuotoisella selvityksellä ja katsonut ongelmalliseksi, että kotimaassa tai ulkomailla saadun pätevyyden ja työkokemuksen todentaminen on vain koulutuksen järjestämis lupaa hakevan oman ilmoituksen varassa. Liikenneturva on ehdottanut, että todistusten oikeaksi todentaminen tulisi voida luotettavasti tehdä jo koulutuksen järjestämisen hakuvaiheessa. Vaihtoehtoisesti Liikenneturva on esittänyt, että kaikkien hakemuksen edellytyksenä olleiden todistusten esittämistä olisi hyvä voida vaatia tarkastettavaksi viimeistään valvonnan yhteydessä ja ne olisi esitettävä viranomaiselle pyydettyä. Ehdotuksen mukaan myös koulutukseen osallistujat voisivat vaatia koulutuksen järjestäjää tai kouluttajaa esittämään tarvittavat todistukset ilman eri perustetta.

Liikenne- ja viestintävirasto pitää lähtökohtaisesti sille toimitettuja todistuksia aitoina, ellei niiden aitoutta ole syytä epäillä. Todistusten aitoutta ei voida lähtökohtaisesti erikseen todentaa. Sallimalla opetushenkilöstön pätevyysvaatimusten täyttymisen osoittaminen vapaamuotoisella selvityksellä on haluttu mahdollistaa pätevyyksien mahdollisimman laaja huomioiminen niin, että mahdollisimman monella erilaisella pätevyystaustalla on mahdollista täyttää opetushenkilöstölle asetetut vaatimukset.

Toisaalta joissakin lausunnoissa pidettiin ehdotettuja pätevyysvaatimuksia jopa liian tiukkoina ja mahdollisesti uusien koulutusorganisaatioiden alalla tuloa estävinä muun muassa investointikulujen vuoksi sekä esitettiin huoli siitä, että koulutusorganisaatiot voivat muuttua liian raskaiksi ja monopolisoitua. Määräyksellä on pyritty mahdollistamaan kaiken kokoisten edellytykset täytävien kouluttajatahojen alalle pääsy, millä on puolestaan pyritty mahdollistamaan monipuolinen koulutustarjonta taksiliikenteen koulutuksissa.

Yksityishenkilön antamassa lausunnossa esitettiin viranomaisen laatiman kokeen suorittamista pakollisena yrittäjäkoulutuksen ja kuljettajakoulutuksen opettajan hyväksyntää hakevalle. Määräysenantovaltuus käsittää tarkemmat määräykset opetushenkilöstön kelpoisuusvaatimuksista, mikä ei kata kokonaan uuden kelpoisuusehdon, kuten nyt esitetyn kokonaan uuden kokeen edellyttämistä. On myös huomioitava, että perustuslain (721/1999) 80.1§:n mukaisesti yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan tulee säätää laintasolla. Koulutushenkilöstöltä vaadittavasta pakollisesta kokeesta ei voida näin ollen määrätä määräystasolla.

Suomen taksiliitto ry on kiinnittänyt lausunnossaan huomiota terminologiaan ja lausunut, että määräysluonnoksissa käytetään termejä "testi", "tehtävä" ja "koe" ilman, että niitä on määriteltä. Määräyksen etäopetusta koskevien ehtojen mukaan jokaiseen oppituntiin on sisällytettävä vähintään yksi tehtävä, jolla varmistetaan koulutettavan oppiminen ja johon jokaisen koulutettavan on osallistuttava. Suomen taksiliitto ry on todennut lausunnossaan, että kuitenkin erityisryhmien kuljettajakoulutusmääräysluonnoksessa todetaan 3 kohdassa, että "testin suorittaminen tai läpäiseminen ei saa olla edellytys koulutuksen hyväksytylle suorittamiselle". Tehtävällä viitataan opetettavaa asiaa soveltavaan opetuksen ja oppimisen tekniikkaan. Testillä tarkoitetaan erityisryhmien kuljettajakoulutusmääräyksessä vapaaehtoisena opetusmetodina mahdollisesti käytettävää osaamisen mittaamista koulutuksen kuluessa. Erona tehtävään voi olla se, että testiä tehtäessä opettaja ei avusta oppilasta. Vapaaehtoisen erityisryhmien kuljettajakoulutuksen suoritusedellytykseksi ei saa asettaa koetta lain tarkoituksen mukaisesti, mutta oppimisen mittaamiseksi käytettävillä koetilannetta muistuttavilla testaamisen muodoilla voidaan hahmottaa toteuttaa laadukasta ja tasokasta opetusta. Koulutusorganisaatiomääräyksen 5.3.3.3 kohdan mukaisesti etäopetuksen jokaiselta oppitunnilta edellytettävä tehtävä takaa vuorovaikutuksen koulutuksessa ja tukee oppimista.

Liikenne- ja viestintävirasto järjesti lisäksi 16.11.2020 taksinkuljettajien ja taksiyrittäjien pätevyysvaatimuksia koskevien määräysten keskustelutilaisuuden. Tilaisuudessa käsiteltiin määräyksiä Taksinkuljettajan kokeen vaatimukset, Taksiliikenteen koulutusorganisaatiot, Taksiliikenteen yrittäjäkoulutus ja yrittäjäkoe sekä Taksiliikenteen erityisryhmien kuljettajakoulutus.

Taksiliikenteen koulutusorganisaatiomääräyksen osalta sidosryhmätilaisuuteen osallistuneet nostivat esille yrittäjäkoulutuksen ja erityisryhmäkoulutuksen keston sekä nostivat esille kysymyksen siitä, miten on mahdollista valvoa, että yrityksen liikenteestä vastaavan henkilö on suorittanut yrittäjäkokeen tilanteessa, jossa yritys myydään y-tunnuksineen.

Liikenne- ja viestintävirasto on käynyt lausuntokierroksella saamansa lausunnot sekä sidosryhmätilaisuudessa esitetyt huomiot läpi ja ottanut ne huomioon määräyksen jatkovalmistelussa. Määräykseen ei tehdä muutoksia lausuntojen perusteella. Määräyksen perustelumuistiot on lausunnoissa esille nousseiden huomioiden perusteella täsmennetty.

Määräysluonnokseen on lausuntokierroksen jälkeen Liikenne- ja viestintäviraston omasta aloitteesta tehty teknisluontoinen muutos niin, että aikaisemmin käytetty termi luku on muutettu termiksi kohta. Tämän lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto on lisännyt omasta aloitteestaan kohtaan 3.1, että taksiliikenteen koulutusorganisaatiohyväksyntää hakeva voi hakemuksen liitteeseen toimitettavan ajantasaisen kaupperekisteriotteen sijaan liittää hakemukseen yhdistysrekisteriotteen taikka yhtiöjärjestyksen tai sitä vastaavan yhtiösopimuksen tai muun yhteisön säännöt, josta käyvät ilmi toiminimi ja y-tunnus, jolla toimintaa aiotaan harjoittaa. Liikenne- ja viestintävirasto on myös omasta aloitteestaan lisännyt kohtaan 3.3, että erityisryhmien kuljettajakoulutusta järjestävän koulutusorganisaation koulutuksesta vastaavan henkilön tai yhden kyseisen koulutuksen nimetyn opettajan on osoitettava yhden vuoden kokemus päätoimisena taksinkuljettajana toimimisesta vähintään yhden vuoden ajan voimassa olleen taksinkuljettajan ajolupakirjan lisäksi selvityksellä, josta käy ilmi alan työkokemus. Selvityksenä voidaan esittää esimerkiksi työtodistus taksinkuljettajana toimimisesta, kirjanpitäjän todistus tai muu vastaava selvitys.

Liikenne- ja viestintävirasto on muuttanut määräyksen 4 kohtaa liikennepalvelulakiin tulevien muutosten mukaisesti niin, että koulutusohjelma vahvistetaan koulutusohjelman hyväksymisen

sijaan. Liikenne- ja viestintävirasto on myös omasta aloitteestaan poistanut määräyksen 3.6 kohdan, jossa todettiin, että hakemuksen allekirjoittaa koulutusorganisaatiohakemuksen osalta nimenkirjoitusoikeuden tai allekirjoitusoikeuden omaava henkilö tai muu henkilö, jolle on annettu valtakirja hakemusasian hoitamiseksi. Yhteisön tai toimijan edustusoikeudesta säädetään yhteisöainsäädännössä, joten asiasta ei ole tarpeen antaa erillistä määräystä.

Liikenne- ja viestintävirasto on omasta aloitteestaan korvannut määräyksen 4.1 kohdan 2 alakohdassa olevan käsitteen "jaksottaminen" selvyiden vuoksi fraasilla "jakaminen jaksoihin". Lisäksi määräysluonnokseen sisältynyt jaksottamista koskeva 4.2 kohta on poistettu. Kohdan 5.1 oppitunnin pituutta koskevaan määräykseen on lisätty sana vähintään ja lisätty määräys, jonka mukaan oppitunteja voi yhdistellä.

Lisäksi liikenne- ja viestintävirasto on täsmentänyt 5.3.3 kohdan sanamuotoa niin, että siinä ilmaistaan selkeämmin, että alakohtien lisäehdot koskevat opetusta vain siltä osin, kun opetus järjestetään etäopetuksena.

5 Muutokset ja arvio määräyksen vaikutuksista

Määräyksellä tarkennetaan liikenteen palveluista annettuun lakiin lisättyjä koulutusorganisaatiota koskevia säännöksiä. Uusissa säännöksissä säädetään koulutusorganisaatioiden edellytyksistä. Tässä määräyksessä tarkennetaan edellä mainittuja edellytyksiä ja niillä on suora vaikutus koulutusta järjestävien toimijoiden alalle tulon edellytyksiin ja näiden toimijoiden elinkeinotoiminnan harjoittamiseen.

Koulutusorganisaatioita koskevilla määräyksillä varmistetaan yrittäjäkoulutuksen ja erityisryhmien kuljettajakoulutuksen tasaisempi laatu sekä mahdollistetaan kansallisesti yhdenvertaisempi koulutus. Määräyksellä odotetaan olevan positiivinen vaikutus taksipalveluiden käyttäjien kokemaan turvallisuuden tunteeseen ja alan arvostukseen.

Määräyksellä ei ole välittömiä vaikutuksia tasa-arvoon.

Määräyksellä voi olla välittömiä vaikutuksia esteettömyyteen, mikäli siinä (ja samassa yhteydessä annettavalla koulutusorganisaatioita koskevalla erillisellä määräyksellä) asetetaan koulutuksen ja kokeen toteuttamiselle sellaisia vaatimuksia, jotka käytännössä estävät joidenkin henkilöiden mahdollisuudet saavuttaa koulutusta ja koe esimerkiksi joko fyysisten ja teknisten vaatimusten kautta. Määräyksellä pyritään kuitenkin varmistamaan, että tällaisia esteitä koulutuksen ja kokeen toteuttamiselle ei synny, sitä kautta että koulutuksen toteuttamistavat, kuten opetusmenetelmät ja -välineet saa kukin kouluttaja määritellä mahdollisimman vapaasti markkinoilla olevista vaihtoehdoista, jolloin kouluttajilla on mahdollisuus räätälöidä erityisesti opetus kunkin ryhmän tarpeiden mukaisesti ja valita esimerkiksi koulutukseen käytettävät välineet ja mallit teknisen kehityksen kulloinkin tarjoamien mahdollisuuksien mukaisesti.

Määräyksellä on vaikutuksia Liikenne- ja viestintäviraston valvontaresursseihin/tehtäviin.

6 Yksityiskohtaiset perustelut

Määräyksen **1 kohdassa** kerrotaan määräyksen soveltamisala. Määräys annetaan liikenteen palveluista annettuun lakiin lailla 299/2021 lisättäviin 26 a §:n 4 momenttiin, 35 b §:n 5 momenttiin sekä 6 a §:n 5 momenttiin ja 26 a §:n 4 momenttiin perustuen. Määräystä sovelletaan lakimuutoksessa ehdotettuihin erityisryhmien kuljettajakoulutusta sekä yrittäjäkoulutusta antaviin ja yrittäjäkokeen järjestäviin koulutusorganisaatioihin ja koulutusorganisaatioiksi hakeviin.

Kohdassa 2 on määritelty eräitä määräyksessä käytettäviä termejä. Määräyksessä on annettu tarkemmat määreet opetukselle, johon Hallituksen esityksessä HE 176/2020 vp viitataan verkkokoulutuksena. Verkkokoulutuksena annettava opetus on määräyksessä määritelty etäopetuksiksi, jossa edellytetään reaaliaikaista yhteyttä opettajan ja koulutettavan välillä. Reaaliai-

kaisen yhteyden edellytyksen voi täyttää esimerkiksi chat-yhteydellä. Etäopetuksella tarkoitetaan verkkoympäristössä tieto- ja viestintätekniikan välineiden avulla annettavaa opetusta, jossa opettajan ja koulutettavan välillä on reaaliaikainen yhteys. Etäopetuksen edellytyksien määrittelyssä on otettu huomioon myös se, että viraston valvontatehtävä on todellisuudessa mahdollista suorittaa myös silloin, kun koulutusta annetaan verkossa. Lisäksi etäopetuksen laadun takaamisen katsotaan edellyttävän mahdollisuutta kysymysten esittämiseen koulutuksen aikana. Lähiopetuksella tarkoitetaan määräyksessä sellaista opetusta, jossa opettaja ja koulutettava ovat fyysisesti läsnä samassa tilassa samaan aikaan. Etäopetuksen mahdollistamisella halutaan edistää Liikenne- ja viestintäviraston digitalisaation edistämistavoitetta.

Liikenteen palveluista annetun lain 35 b §:n 2 momentissa on lueteltu selvitykset, jotka koulutusorganisaatiohyväksyntää haettaessa on ilmoitettava. Määräyksen **3 kohdassa** annetaan tarkemmat määräykset selvitysten toimittamisesta. Toiminimen ja y-tunnuksen ilmoittamiseksi on hakemuksen liitteenä toimitettava ajantasainen kaupparekisteriote, yhdistysrekisteriote taikka yhtiöjärjestys tai sitä vastaava yhtiösopimus tai muun yhteisön säännöt, josta käy ilmi toiminimi ja y-tunnus, jolla koulutusorganisaation toimintaa aiotaan harjoittaa. Edellä mainituilla asiakirjoilla varmistetaan koulutusorganisaatioksi hakevan yrityksen toimintakelpoisuus. Koulutusta on mahdollista järjestää ja markkinoida aputoiminimen kautta, mutta koulutusorganisaatiohyväksyntä annetaan yrityksen toiminimelle. Lupia voidaan siis myöntää yhtä y-tunnusta kohden ainoastaan yksi. Yksityisellä elinkeinoharjoittajalla on myös mahdollisuus hakea koulutusorganisaatiohyväksyntää.

Erityisryhmien kuljettajakoulutusta antavan koulutusorganisaation koulutuksesta vastaavalta henkilöltä tai yhdeltä kyseiseen koulutukseen nimetyltä opettajalta edellytettävän kokemuksen osoittavan vuoden voimassa olleen ajoluvan osalta ei edellytetä ajoluvan olleen voimassa tietynä ajankohtana. Koulutuksesta vastaavan henkilön tai yhden kyseisen koulutuksen nimetyn opettajan on osoitettava yhden vuoden kokemus päätoimisena taksinkuljettajana toimimisesta vähintään yhden vuoden ajan voimassa olleen taksinkuljettajan ajolupa-asiakirjan lisäksi selvityksellä, josta käy ilmi alan työkokemus. Selvityksenä voidaan esittää esimerkiksi työtodistus taksinkuljettajana toimimisesta, kirjanpitäjän todistus tai muu vastaava selvitys.

Määräyksessä tarkoitetaan koulutuksesta vastaavalla henkilöllä henkilöä joka ohjaa, valvoo ja kehittää opetustoimintaa ja koulutusta siten kuin liikenteen palveluista annetussa laissa säädetään.

Kohdassa 4 määrätään koulutusorganisaatioiden koulutusohjelmien vahvistamisesta. Koulutusohjelman sisältämä suunnitelma yrittäjäkokeen järjestämisestä ilmoitetaan Liikenne- ja viestintävirastolle järjestämissuunnitelmalla. Kirjallisen järjestämissuunnitelman tulee sisältää suunnitelma kokeen ohjauksesta ja arvioinnista, kokeen järjestämisen käytännön menettelyistä ja kokeen hinnan määräytymisestä. Koulutusohjelman hyväksyntää voi hakea taho, jolla ei ole koulutusorganisaatiohyväksyntää. Koulutusorganisaatiohyväksyntää koskevaan hakemukseen on kuitenkin sisällytettävä koulutusohjelma tai viittaus Liikenne- ja viestintäviraston vahvistamaan koulutusohjelmaan, joka voi olla kyseisen koulutusorganisaation tai toisen tahon kuten ammattiliiton tai etujärjestön hyväksyttävä koulutusohjelma. Koulutusohjelman voi myös hyväksyttää yksityishenkilö.

Kohdan 4.1.2 määräyksessä edellytetään vahvistettavalta koulutusohjelmalta koulutuksen jakamista jaksoihin. Koulutuksen jakamisella jaksoihin halutaan selkeyttää koulutuksen kulkua ja antaa koulutusorganisaatioille vapaus jaksottaa koulutus koulutettavien tarpeet ja koulutusorganisaatioiden resurssit huomioiden. Koulutuksen jakamisella jaksoihin mahdollistetaan pedagogisesti tehokas koulutus. Koulutukseen tehtävien jaksojen myötä koulutus sisältää oppituntien välisiä taukoja ja täten itse koulutuksesta tulee inhimillisempi. Koulutukseen osallistuvien on helppompaa orientoitua koulutukseen, kun he ovat tietoisia siitä, kuinka koulutus etenee ja he voivat myös valmistautua koulutukseen etukäteen. Koulutuksen jakamisella jaksoihin mahdollistetaan myös tarkennettu koulutuksen valvonta, kun Liikenne- ja viestintävirastolla on tieto missä vaiheessa koulutuksen läpivientiä suoritetaan minkäkin koulutuksen sisällön opettamista.

Hakiessaan koulutusorganisaatiohyväksyntää sekä erityisryhmien kuljettajakoulutukseen että yrittäjäkoulutukseen, on hakijan esitettävä erilliset koulutusohjelmat Liikenne- ja viestintävirastolle. Koulutusorganisaatioksi on mahdollista hakea yhdellä hakemuksella, mutta erityisryhmien kuljettajakoulutuksen että yrittäjäkoulutuksen erilaisten luonteiden ja kohderyhmien takia hakemukseen on liitettävä erilliset koulutusohjelmat.

Määräyksen **5 kohdassa** määritellään tarkemmin koulutuksen antamisen edellytykset opetuksen, opetustilojen, opetuskaluston ja opetusvälineiden osalta.

Kohdassa 5.1 määrätään opetuksen antamisesta. Koulutuksen järjestäjän ei voida katsoa täytävän koulutuksen suorittamiselle asetettuja vaatimuksia, joten hänelle ei voida myöntää suorituserintä. Oppitunnin keston määrittelemisen vähintään 45 minuuttiin on linjassa hallituksen esityksen perusteluissa ja liikenne- ja viestintävaliokunnan mietinnössä ilmaistun näkemyksen kanssa ja se myös tukee oppimista. Oppitunteja on mahdollista yhdistellä. Niin erityisryhmien kuljettajakoulutuksen kuin taksiliikenteen yrittäjäkoulutuksen keston on oltava vähintään 21 tuntia, kuten liikennepalvelulaissa säädetään. Yksi tunti on 60 minuuttia.

Kohdassa 5.2 määrätään opetustiloista. Määräyksillä halutaan varmistaa mahdollisuudet oppimiseen. Määräyksellä siitä, että liikkuvaa ajoneuvoa ei katsota teoriaopetustilaksi, halutaan varmistaa siitä, että koulutettaville annetaan erikseen laadukasta teoria- ja käytännön opetusta. Ajoneuvossa ajettaessa ei voida samanaikaisesti antaa teoriaopetukseksi laskettavaa opetusta. Määräys liittyy myös turvallisuusvaatimukseen. Koulutus on lisäksi järjestettävä sellaisessa paikassa ja sellaisella tavalla, että Liikenne- ja viestintäviraston on mahdollista valvoa koulutusta. Opetustilaksi ei voida laskea asuintilaa.

Kohdassa 5.3 edellytetään opetuskaluston ja -välineiden olevan asianmukaisia oppimis- ja turvallisuussyistä. Se, millainen kalusto ja välineistö tarvitaan, on arvioitava järjestettävän koulutuksen mukaan. Hakijan on täytettävä kalustoon ja välineistöön kohdistuvat turvallisuussäännökset ja -määräykset.

Etäopetuksen reaaliaikainen valvontaedellytys on täytettävä mahdollistamalla valvojalle verkon välityksellä tapahtuva osallistuminen. Mikäli verkon välityksellä tapahtuvaa valvontaa ei ole esimerkiksi toistuvista järjestelmän yhteysongelmista johtuen mahdollista järjestää, valvojalle tulee järjestää pääsy fyysiseen tilaan, jossa opettaja on. Tämä tila ei tällöin saa olla asuintila.

Kohta 5.3 sisältää vaatimuksen siitä, että jokaiseen oppituntiin on sisällytettävä vähintään yksi jokaisen koulutettavan osallistumista edellyttävä tehtävä, josta annetaan myös palautetta. Määräyksen tarkoituksena on varmistaa kunkin koulutettavan läsnäolo ja suoritettavan koulutuksen laatu. Tehtävällä viitataan opetettavaa asiaa soveltavaan opetuksen ja oppimisen tekniikkaan. Koulutusorganisaatiomääräyksen 5.3.3.3 kohdan mukaisesti etäopetuksen jokaiselta oppitunnilta edellytettävä tehtävä takaa vuorovaikutuksen koulutuksessa ja tukee oppimista.

Määräyksen **6 kohdassa** annetaan määräyksiä koulutuksen valvontaan liittyvistä käytännön järjestelyistä. Valvonnan osalta on huomioitava myös muun muassa edellä tarkemmin avatut etäopetuksen järjestämisessä huomioon otettavat valvontaan liittyvät seikat. Valvonnan lisäksi tietojen toimittaminen pyydettäessä Liikenne- ja viestintäministeriölle palvelee tilastointi- ja kehittämisarkoituksia.

Peruuttamisia ja muutoksia koskevien ilmoitusten toimittaminen on Liikenne- ja viestintäviraston valvontaresurssien tehokkaan kohdentamisen edellytys. Koulutukseen ilmoitettavilla muutoksilla tarkoitetaan käytännön järjestämiseen, kuten koulutuksen ajankohtaan, osoitteeseen ja koulutusohjelmaan liittyviä muutoksia. Käytettävän koulutusohjelman on kuitenkin aina oltava Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymä. Muutoksia koskevien ilmoitusten vaatimisella toteutetaan lain vaatimus siitä, että järjestettävästä koulutuksesta tulee ilmoittaa viimeistään 10 vuorokautta ennen koulutusta. Tästä syystä koulutusta ei voi esimerkiksi aikaistaa, jos sen ajankohtaan on alle 10 vuorokautta. Koulutuksen peruuttaminen on kuitenkin mahdollista myös

tässä vaiheessa. Käytännössä opetustilaisuuksia voidaan joutua peruuttamaan esimerkiksi opetushenkilöstön sairastumisen johdosta. Liikenne- ja viestintäviraston näkemyksen mukaan koulutus on tällaisissa tapauksissa syytä peruuttaa, jos liian vähäisten opetusresurssien voidaan nähdä johtavan opetuksen laadun heikentymiseen. Peruuttamisen mahdollistamisella pyritään huomioimaan koulutusorganisaatioiden taloudelliset edellytykset toimia tilanteissa, joissa koulutukseen on esimerkiksi ilmoittautunut vähäinen määrä koulutettavia. Liikenne- ja viestintäviraston palveluntuottaja hoitaa koulutusten rekisteröinnit ja valvonnan. Tästä johtuen koulutukseen liittyvät ilmoitukset on tehtävä Liikenne- ja viestintäviraston palveluntuottajalle.

Kohdassa 7 annetaan tarkentavia määräyksiä opetushenkilöstön kelpoisuudesta. Liikenteen palveluista annetun lain 36 a §:n 2 momentissa edellytetään opettajilta ja koulutuksesta vastaavalta henkilöltä samanlaista kelpoisuutta. Tämän määräyksen 7 kohdan alakohdissa eritellään mainitun lainkohdan edellyttämät kelpoisuuden osa-alueet ja määrätään tarkemmin siitä, milloin niiden katsotaan täyttyvän ja miten ne voidaan osoittaa ja todentaa.

Pedagogisten valmiuksien osalta opettajaan ja koulutuksesta vastaavaan henkilöön kohdistuvien vaatimusten katsotaan täyttyvän samoilla perusteilla. Ammattitaitoisuusvaatimuksen osalta koulutusta antavalta opettajalta edellytetään osaamista annettavan koulutuksen aiheista ja asiassisällöstä. Tältä osin on erityisesti huomioitava, antaako opettaja yrittäjäkoulutusta vai erityisryhmien kuljettajakoulutusta. Koulutuksesta vastaavan henkilön osalta ammattitaitoisuusvaatimuksen katsotaan täyttyvän, jos koulutuksesta vastaavalla henkilöllä on laajempi käsitys annettavan opetuksen aiheista. Tietotaito voi kuitenkin olla vähemmän syvälinen kuin opettajalla. Koulutuksesta vastaavan henkilön on hallituksen esityksen tavoitteen mukaisesti osattava ohjata, valvoa ja kehittää opetusta yleisellä tasolla.

Taksialan säädöksiä koskeva perehtyneisyys on niin opettajan kuin koulutuksesta vastaavan henkilönkin osalta osoitettava vapaamuotoisella kirjallisella selvityksellä. Myöskään edellä aiemmin mainittujen valmiuksien ja tietojen osoittamiseksi ei edellytetä esimerkiksi opettajana, kouluttajana tai ohjaajana toimimista koskevaa työtodistusta, todistusta opintosuorituksista tai muuta virallista todistusasiakirjaa, vaan vapaamuotoinen selvitys riittää. Arvioitaessa perehtyneisyyttä taksialaa koskeviin säädöksiin, voidaan ottaa huomioon esimerkiksi opettajan koulutuksesta vastaavalta henkilöltä saama perehdytys.

Kelpoisuuden osoittamista ei ole haluttu rajata tiukasti mihinkään jo olemassa oleviin, esimerkiksi ainoastaan kansallisesti hyväksyttyihin koulutuksiin tai vastaaviin todistuksiin, koska määräyksellä tavoitellaan taksialan kehittämistä ja osaamisen laajentamista. Mahdollistavan lainsäädännön tavoitetta ilmentää viraston näkemyksen mukaan muun muassa vapaaehtoisen erityisryhmien kuljettajakoulutuksen sisällyttäminen uusiin säädöksiin. Vapaamuotoisen selvityksen hyväksyminen mahdollistaa esimerkiksi ylikansallisesti hankitun pedagogisen osaamisen huomioimisen. Pedagogisen osaamisen laajuudesta ei ole tarkemmin määrätty. Liikenne- ja viestintävirasto hyväksyy vapaamuotoisella selvityksellä esitetyn kelpoisuuden yleisen harkintavaltansa puitteissa.

7 Määräyksen aikataulu

Laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta (299/2021) on vahvistettu 9.4.2021 ja tulee voimaan 1.5.2021. Tämä ja muut samassa yhteydessä valmistellut määräykset annetaan 16.4.2021 ja ne tulevat voimaan 1.5.2021. Valmiit määräykset julkaistaan Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla ja Finlex-verkkopalvelun viranomaisten määräyskoelmassa. Määräyksen antamisesta tiedotetaan Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla ja erikseen sidosryhmille.

LIITE: Kommenttikoooste